

SAVSAD

Savunma ve Savaş Araştırmaları
Dergisi
The Journal of Defence and War
Studies

Serap KOCAOĞLU

Bağımsız araştırmacı.

Independent researcher.

İsmet SARIBAL

Çankırı Karatekin University, İktisadi ve İdari
Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler
Bölümü, Çankırı, Türkiye.

Çankırı Karatekin University, Faculty of
Economics and Administrative Sciences,
Department of International Relations,
Çankırı, Türkiye.

* Bu çalışma, Serap Kocaoğlu tarafından
hazırlanan "Amerika Birleşik Devletleri
Çevresel Güvenlik Politikalarının İklim
Kriziyle Mücadeleye Etkisinin İncelenmesi"
başlıklı yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

Geliş Tarihi/Received 15.12.2024
Kabul Tarihi/Accepted 15.05.2025
Yayın Tarihi/Publication 18.06.2025
Date

Sorumlu Yazar/Corresponding
author:

İsmet SARIBAL

E-mail: ismetsaribal@gmail.com

Atıf/Citation: Kocaoğlu, S. & Saribal, İ.
(2025). Ulusal güvenlik strateji
belgeleri çerçevesinde ABD
yönetimlerinin çevresel güvenlik
politikaları (1990-2024). SAVSAD
Savunma ve Savaş Araştırmaları
Dergisi, 35(1), 55-84.

Content of this journal is licensed under a
Creative Commons Attribution-NonCommercial-
NoDerivatives 4.0 International License.

Araştırma Makalesi
Research Article

DOI: 10.54078/savsad.1602016

Ulusal Güvenlik Strateji Belgeleri Çerçevesinde ABD Yönetimlerinin Çevresel Güvenlik Politikaları (1990-2024)*

Environmental security policies of U.S. Administrations
Within the Framework of National Security Strategy
Documents (1990-2024)

ÖZ

Kopenhag Okulu'na göre bir sorun, varoluşsal bir tehdit oluşturduğu söylemiyle güvenlik alanına taşınabilir (güvenikleştirme) veya olağan bir politik mesele olarak yeniden çerçevelenebilir (güvenlik-dışlaştırma). Amerika Birleşik Devletleri'nin bu bağlamdaki politikaları, seçilen yönetimlerin ideolojik duruşları ve ekonomik ve uluslararası önceliklerine göre değişiklik göstermiştir. Demokrat yönetimler çevresel sorunların varoluşsal bir tehdit oluşturduğu söylemiyle çevrenin güvenikleştirilmesine yönelik aktif bir politika izlerken, Cumhuriyetçi yönetimler iklim değişikliği meselesine mesafeli yaklaşmış ve çevresel sorunları güvenlik alanının dışında bırakmışlardır. Bu çalışmada, çevresel sorunların ulusal güvenlik konusu olarak ele alınmaya başlandığı ve çevresel güvenlik kavramının Ulusal Güvenlik Strateji Belgeleri (UGSB) içinde yer aldığı 1990-2024 dönemi incelenmiştir. Söz konusu dönemde iktidara gelen ABD yönetimlerinin çevresel güvenlik ve iklim değişikliği politikaları yayınlanan UGSB'ler temel alınarak Kopenhag Okulunun güvenikleştirme teorisi çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Amerika Birleşik Devletleri, İklim Değişikliği, Kopenhag Okulu, Güvenikleştirme.

JEL Kodları: Q54, F5, F64.

ABSTRACT

According to the Copenhagen School, an issue can either be framed as a security threat (securitization) due to its existential nature or be reframed as an ordinary political issue (securitization-de-securitization). The policies of the United States in this context have varied depending on the ideological stance of the elected administrations, as well as their economic and international priorities. Democratic administrations have actively pursued policies that securitize environmental issues by framing them as existential threats, while Republican-leaning administrations have taken a more distant approach to climate change, excluding environmental issues from the security domain. This study examines the period from 1990 to 2024, during which environmental issues began to be addressed as a national security concern, and the concept of environmental security was included in the National Security Strategy Documents (NSSD). The environmental security and climate change policies of the U.S. administrations that came to power during this period are evaluated within the framework of the Copenhagen School's securitization theory, based on the published National Security Strategy Documents (NSSD).

Keywords: United States, Climate Change, Copenhagen School, Securitization.

JEL Codes: Q54, F5, F64.

Giriş

İnsanoğlunun doğayı sınırsız bir kaynak olarak görmesi zamanla çevresel kaynakların azalmasına ve tahrip olmasına neden olmuştur. Sanayileşmeyle fosil yakıt kullanımının artması, arazi kullanımındaki değişimler ve ormansızlaştırma gibi insan faaliyetleri neticesinde atmosferde sera gazı birikiminin artmasıyla yeryüzündeki ortalama sıcaklık yükselmiş ve buna bağlı olarak küresel iklim değişikliği ortaya çıkmıştır (İğci & Çobanoğlu, 2019, s. 131). İklim değişikliği ve küresel ısınma kavramları birbirinin yerine kullanılsa da aslında aynı anlama sahip değildir. Küresel ısınma, iklim değişikliğinin sadece bir yönüdür ve atmosferin sıcaklık ortalamasındaki artışını ifade etmektedir (EPA, 2016, s. 3). İklim değişikliği ise sıcaklıkların artması, buzulların erimesi ve buna bağlı olarak deniz seviyesinin yükselmesi, adaların kıyı şeritlerinin yok olması, toprak parçalarının azalması, kuraklık, çölleşme ve orman yangınları gibi hususları içine alan çok boyutlu bir kavramdır. İklim değişikliği gıda ve temiz içme suyunun temininin zorlaşması, insan sağlığının zarar görmesi ve kitlesel göçlerin yaşanması gibi tehditleri de içinde barındırmaktadır (STM, 2020, s. 4).

Çevresel bozulma ve güvenlik arasındaki ilişkinin en önemli öğelerinden biri kabul edilen iklim değişikliği, etkileri itibariyle neden olacağı güvenlik ve çatışma riskleri

açısından üzerinde durulması gereken bir konudur (Kovancı & Karakoç, 2019, s. 347). İklim değişikliği, etkilerinin belirginleşmeye başladığı dönem olan 1960'larda bilimsel ve teknik bazı çözümlerle etkileri giderilebilecek çevresel bir sorun olarak değerlendirilmiştir. Zamanla iklim değişikliğinin sadece çevresel bir sorun olmadığı ekonomik, siyasal ve sosyal hayata etki eden karmaşık bir sorun olduğu görülmüş, çözümünün ise tüm devletlerin katkı sağlaması gereken küresel bir mücadeleyle gerçekleştirilebileceği ortaya çıkmıştır (Şıvgın & Afacan, 2020, s. 144).

Çevre hareketlerinin ortaya çıkmaya başladığı 1960'lı yıllarda kamuoyu üzerinde belirgin bir etkiye sahip olan bir dizi kitap yayınlanmıştır. Benzer temalara sahip bu kitaplar ve çevresel sorunlara ilişkin diğer yayınlar kamuoyunda çevre sorunlarıyla alakalı farkındalık oluşmasında önemli rol oynamıştır (Caldwell, 1996, s. 36). Bu dönemde ozon tabakasının incilmesi, iklim değişikliğinin olumsuz etkilerinin daha da görünür hâle gelmesi, savaşlar ve 1973 Petrol Krizi sürecinde oluşan ambargo sebebiyle gündeme gelen kaynak sorunları doğa ve insan yaşamını tehdit eden çevresel sorunlara küresel çapta çözüm üretilmesi ihtiyacını ortaya çıkarmıştır (Vural, 2018, s. 29).

İklim değişikliği konusu ilk kez 1972 yılında Stockholm'de yapılan Birleşmiş Milletler (BM) İnsani Çevre Konferansı'nda gündeme gelmiştir. Konferansta ilk defa çevre hakkı ve ortak sorumluluk kavramları kullanılmış, ekonomik ve sosyal gelişmenin bir arada yürütülmesi gerekliliği vurgulanmıştır (Alada vd., 1993, s. 93). Çevre sorunlarının görüldüğü bu konferans sonucunda BM Çevre Programı (UNEP) kurulmuştur. 1983 yılında Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu oluşturulmuştur. 1987 yılında bu komisyon tarafından Bruntland Raporu adıyla da bilinen Ortak Geleceğimiz raporu yayınlanmıştır. Çevre ve güvenlik arasındaki bağı vurgulayan ilk uluslararası belge olan raporda, çevresel güvenliğin askerî çözümlerle sağlanamayacağı, ulusal egemenliğe yönelik siyasi ve askerî tehditleri içeren geleneksel güvenlik anlayışının çevresel stresin artan etkilerini içerecek şekilde genişletilmesi gerektiğine vurgu yapılmıştır (BM, 1987).

Soğuk Savaş sonrasında küresel çevre sorunlarının belirginleşmesi ve bu sorunların uluslararası barış ve güvenlik üzerindeki potansiyel etkilerinin artması BM Güvenlik Konseyi'nin iklim değişikliğini güvenlik meseleleri çerçevesinde ele almasına yol açmıştır. Bu bağlamda, 1992 yılında kabul edilen Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS) önemli bir adım olarak ortaya çıkmıştır. 1994 yılında yayınlanan İnsani Kalkınma Raporu (Human Development Report, 1994) ise insan güvenliğini tehdit eden çeşitli güvenlik alanlarını açıklamış ve çevresel güvenliği bu kapsamda ele almıştır. Bu dönemde güvenlik çalışmaları akademik yazınına çevresel meseleler dâhil olmaya başlamış, özellikle Kopenhag Okulu çevresel konuların uluslararası güvenlik perspektifine entegrasyonunda önemli bir rol oynamıştır.

Kopenhag Okulu ve Çevresel Güvenlik

Soğuk Savaş'ın sonlarına doğru güvenlik tehditlerinin farklılaşması, klasik devlet merkezli askerî tehditleri içeren güvenlik anlayışının eleştirilmesine neden olmuştur (Elmas, 2013, s. 9). Klasik güvenlik anlayışının askerî konuları ön plana çıkaran bakış açısının dönemin farklılaşan sorunlarını çözmede yeterli olmadığını düşünen bazı yaklaşımlar güvenlik kavramının birey ve toplum düzeyine doğru derinleştirilmesi, askerî konular ve savaş normları dışında kalan güvenliği tehdit edebilecek konuları barındıracak biçimde genişletilmesi gerektiğini belirtmiştir (Krahmann, 2005, s. 10). Bu dönemde güvenliğin içeriğinin derinleştirilmesini ve genişletilmesini isteyen yaklaşımlar arasında en sistematik bakış açısı Kopenhag Okulu tarafından geliştirilmiştir. Temel olarak görüşleri Barry Buzan ve Ole Wæver'in çalışmalarına dayanan ve Kopenhag Okulu adı ile bilinen Kopenhag Barış Araştırmaları Enstitüsü, klasik güvenlik yaklaşımlarına alternatif olarak yeni bir güvenlik teorisiyle ortaya çıkmıştır (Arı, 2021, s. 455). Okul, güvenliğe etki eden beş temel durumu belirleyerek bu analizi Sektörel Güvenlik Analizi olarak adlandırmış ve güvenlikleştirme sürecine uyarlamıştır (Vural, 2018, s. 25). Kopenhag Okuluna göre Sektörel Güvenlik Analizi askerî, siyasi, ekonomik, toplumsal ve çevresel güvenlik sektörlerini kapsamaktadır. Askerî sektör devletler arasındaki güce dayalı baskı ilişkilerini; siyasi sektör idare etme durumu ve tanınmaya dair ilişkileri; ekonomik sektör ticari ve finansal ilişkileri; toplumsal sektör kolektif kimlik ilişkilerini; çevresel sektör ise insan faaliyetleri ile dünya arasındaki ilişkileri tanımlamaktadır (Buzan vd., 1998, s. 7). Askerî ve siyasi güvenlik sektöründe temel aktör ve referans nesnesi devlet ve devlet egemenliğidir. Fakat siyasi güvenlik sektöründe askerî olmayan tehditler de mevcut olduğundan devlet dışı askerî örgütlenmeler de referans nesnesi olabilmektedir. Ekonomik güvenlik sektöründe ise referans nesneleri ticaret ve üretim ilişkileri ile ilgili olup devletler, sınıflar, bireyler ve küresel ekonomik sistemler çerçevesinde oluşmaktadır. Toplumsal güvenlik sektöründe referans nesnesini geniş grupların kimliklerine dair taşıdıkları aidiyet bağı ve bizlik algısına karşı gelebilecek tehditler konusunda erişilen anlaşma belirlemektedir. Son olarak çevresel güvenlik sektöründe ise referans nesnesi doğrudan çevrenin kendisidir (Baysal & Lüleci, 2015, ss. 72-73). Kopenhag Okulu, çevresel güvenlik sektörüyle çevre ve güvenlik arasındaki bağlantının açığa kavuşturulması, çevresel sorunların nasıl bir güvenlik sorunu ortaya çıkardığını açıklama noktasında katkıda bulunmuştur (Kaya & Ilgıt, 2020, s. 180). Çevresel güvenlik sektörü kapsamında küresel iklim değişikliğiyle ekolojik dengenin bozulduğu, onarılamaz sonuçlar ortaya çıktığı ve insan yaşamının etkilendiğı belirtilmiştir (Özerdem, 2021, s. 280).

Çevresel sorunların ve iklim değişikliğinin küresel etkileri, gelişmiş ülkelerin bile bu olumsuzluklardan kaçınma şansının bulunmaması, devletleri bu konuyu bir gündem maddesi hâline getirip çeşitli çalışmalar yürütmeye yöneltmiştir. ABD'nin sera gazı

emisyonlarının artışında ve çevresel sorunların meydana gelmesinde önemli bir etkisi vardır. Diğer yandan bazı ABD yönetimleri bu durumu bir güvenlik sorunu olarak nitelendirmiş ve çevre sorunları güvenlikleştirilmiştir. Güvenlikleştirme, değerli olduğu kabul edilen bir şeyin tehdit edildiği iddiasına dayanarak alınan olağanüstü tedbirlerin meşrulaştırılması yönündeki pratikleri içeren bir süreçtir. Tehdit olarak kabul edilen bir durum, sonrasında tehdit olarak görülmeyebilir ya da güvenlik gündeminden düşürülebilir. Bu durum güvenlik-dışlaştırma olarak adlandırılmıştır (Buzan, 2012, s. 323). Kopenhag Okulu'na göre bir güvenlikleştirme eyleminde üç temel unsur bulunmaktadır. Bunlar öncelikli olarak korunması gereken ve tehdit edildiği düşünülen referans nesnesi, bu nesneyi tehlike altında gören ve bu durumu güvenlik sorunu olarak tanımlayan güvenlikleştirici aktör ve bu sürecin dinamiklerine etki eden işlevsel aktörlerdir (Buzan vd., 1998; Balzac, 2005, s. 178; Baysal & Lülecı, 2015, s. 77). Çevre sorunlarının varoluşsal bir tehdit oluşturduğu söylemiyle çevre, korunması gereken bir referans nesnesi olarak kullanılmış ve ulusal güvenlik stratejisinin önemli bir parçası hâline getirilmiştir. ABD'de çevrenin güvenlikleştirilmesi sırasında algılayıcı aktörler olan ABD Senatosu, enerji lobileri, halk ve uluslararası toplum sıkça çevresel sorunların acil ve çözülmesi gereken bir konu olduğu söylemiyle karşı karşıya bırakılmıştır. Fakat bu süreç çevreyi güvenlikleştiren başlıca aktör olan devlet başkanı ve yönetiminin çevre sorunlarına bakış açısına ve diğer devletlerle olan ekonomik rekabet gibi faktörlere bağlı olarak değişiklik göstermiştir. Ayrıca Senato ve sanayi lobileri de çevresel politikaların şekillendirilmesinde söz sahibi olmuşlardır.

ABD sahip olduğu ekonomik, siyasi ve askerî güç kapasitesi gereğince birçok uluslararası örgütün kuruluşu ve işleyişi aşamasında etkili olmuştur. Bu nedenle çevre koruma anlaşmalarının oluşturulması, yürütülmesi ve uygulanmasında ABD yönetimlerinin izledikleri politikalar kritik bir öneme sahiptir. Fakat ABD yönetimlerinin bakış açılarına bağlı olarak çevresel sorunlar kimi zaman güvenlikleştirilmeye çalışılmış, kimi zamansa güvenlik gündeminde yeterince yer bulamamıştır. ABD'de güvenlikleştirici aktörlerin söylemlerine ilişkin veriler için ABD UGSB'lerine başvurulması gerekmektedir. Zira bu belgelerin oluşturulması sürecinde Savunma, Dışişleri, İç Güvenlik ve Hazine Bakanlıkları, Ulusal Güvenlik Ajansı ve istihbarat kuruluşları gibi birçok önemli kurum rol oynamaktadır. Bu yönüyle UGSB üst düzey karar vericilerin kurumsal uzlaşılarını da yansıtmakta, güvenlikleştirici aktör olarak değerlendirilebilecek farklı kişilerin/grupların söylemlerini bir arada görme imkânı sağlamaktadır. UGSB siyasi aktörlerin belli bir güvenlik sorununa yönelik yaptıkları ve bulundukları ortama veya duruma göre şekillenebilen söylemlerinden ziyade, meydana getirilmesi belli bir prosedüre ve sürece dayanan, üzerinde tartışılmış ve kafa yorulmuş ifadeler içeren resmî belgelerdir. Bu bakımdan UGSB bir güvenlik meselesinin, söz konusu devletin genel güvenlik gündemi açısından önemini ve önceliğini anlamada durumsal

açıklamalardan daha işlevseldir. Bu belgeler iç ve dış tehdit tanımlamalarına yer vermekte, bu tehditlerin etkileri, bunlarla mücadele yöntemleri ve imkânları gibi oldukça kapsamlı hususları içermektedir. Bir güvenlikleştirme analizinin gerektirdiği farklı türdeki verilerin bir arada yer aldığı önemli kaynaklardır (Aktaş, 2023, ss. 247-248). Bu bağlamda çalışmanın geri kalan kısmında, çevresel sorunların ulusal güvenlik konusu olarak ele alınmaya başlandığı ve çevresel güvenlik kavramının UGSB içinde yer aldığı 1990-2024 dönemi incelenmiştir. UGSB'ler ABD yönetimlerinin çevresel güvenlik konusundaki söylemlerini içeren kapsamlı ve detaylı verileri barındırmakta ve çevrenin güvenlikleştirilmesi sürecinin nasıl şekillendiğini analiz etmek açısından önemli bir kaynak sunmaktadır. Çalışmada, söz konusu söylemlerin çevrenin güvenlikleştirilmesi sürecindeki rolü ve ABD'nin ulusal çevre politikalarının küresel iklim değişikliğiyle mücadeledeki etkisi dönemsel karşılaştırma yapılarak güvenlikleştirme teorisi kapsamında değerlendirilmiştir.

George Herbert W. Bush Dönemi: Çevre Politikalarında Erken Dönem Stratejileri (1989-1993)

George H.W. Bush 1989 yılında göreve başladıktan sonra iklim değişikliğine dair kapsamlı bir strateji geliştirmek amacıyla enerji, çevre ve doğal kaynaklar üzerine bir çalışma grubu kurmuştur. 1990 yılında eyaletlerin hava kalitesini iyileştirmek, ozon tabakasını incelten emisyonları azaltmak ve asit yağmurlarıyla mücadele etmek amacıyla Temiz Hava Yasası'nda değişiklikler yapmıştır (Laporte, 2018). Bu adım kamuoyu nezdinde büyük bir başarı olarak görülmüştür. Bush döneminde ayrıca iklim değişikliği politikaları için temel oluşturacak konular üzerinde çalışmak için bir Ulusal Güvenlik Konseyi Koordinasyon Komitesi kurulmuştur. Bununla birlikte Bush yönetimi içerisinde Beyaz Saray özel kalem müdürü olarak görev yapan John H. Sununu başta olmak üzere bazı muhafazakâr iklim inkârcıları yapılması planlanan uygulamalara maliyetli olduğu gerekçesiyle karşı çıkmıştır (The Climate Historian, 2024). Bu görüş ayrılıklarına sanayi sektörünün sera gazı emisyonlarının azaltılmasına karşı direnç göstermesi eklenince Bush ekonomiye ve enerji sektörüne zarar verme endişesiyle iklim değişikliğiyle mücadeleye dair karar almaktan kaçınmıştır (Bailey, 2016, ss. 55-56; Oğuz, 2019, s. 528).

Başkan Bush döneminde üç adet UGSB yayınlanmıştır. Bunlardan ilki olan ve 1990'da yürürlüğe giren UGSB, Soğuk Savaş sonrası dönemin getirdiği yeni güvenlik sorunlarını ele alacak şekilde hazırlanmıştır. Belgede küresel öneme sahip olan uluslararası çevre sorunlarına çözüm aranırken Amerikan çıkarlarının korunması gerekliliğine vurgu yapılmıştır (USA National Security Strategy, 1990, s. 18). Belgenin Enerji başlığı altında ise artan çevre sorunları nedeniyle fosil yakıtların kullanımının azaltılması ve alternatif enerji kaynaklarına yönelmesi gerekliliği üzerinde durulmuştur (USA National Security Strategy, 1990, s. 22). Fakat aynı yıl

düzenlenen Dünya İklim Konferansı sırasında karbondioksit azaltımını öngören bir antlaşmayı reddeden tek sanayileşmiş ülke ABD olmuştur (Sussman & Daynes, 2013, s. 82; Oğuz, 2019, s. 528). Bu da ABD çıkarlarının çevre koruma eylemlerinden daha üstün tutulduğunu göstermiştir. ABD benzer bir tavrı iklim değişikliğiyle mücadele kapsamında atılan en önemli adımlardan biri olan 1992 tarihli Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'nin (BMİDÇS) imzalanması sürecinde göstermiş, ekonomik kaygılar nedeniyle BMİDÇS'nin içeriği konusundaki müzakereler sırasında isteksiz davranmıştır. ABD, sözleşme metninde yer alan emisyon azaltım hedefleri ve uygulama takvimi hususlarına uyma zorunluluğu kaldırılıp gönüllülük esası getirildikten sonra sözleşmeyi imzalamıştır (Sussman & Daynes, 2013, s. 83; Oğuz, 2019, s. 528).

1991 yılında yayınlanan UGSB'deki Çevre bölümünde insanların yaşam standartlarının yükseltilmesine yönelik ekonomik kalkınmanın gerçekleştirilmesi sürecinde çevreyi korumanın önemine vurgu yapılmıştır (USA National Security Strategy, 1991, s. 22). 1993 yılında yayınlanan UGSB'nin ilk bölümü olan Ulusal Güvenlik Sorunlarımız ve Fırsatlarımız bölümünde çevre sorunlarının olumsuz etkileri kontrol altına alınmadığı takdirde uzun vadede ekonomiye zarar vereceği ifade edilmiştir (USA National Security Strategy, 1993, s. 1). Belgenin Ekonomik Mücadelemiz başlığında ise çevresel bozulmanın ekonomiyi olumsuz etkileri ele alınmıştır (USA National Security Strategy, 1993, s. 9). Ayrıca Çevre başlığında çevresel bozulma, iklim değişikliği, su kaynaklarının tükenmesi, hava ve su kirliliğinin yaratacağı etkiler itibarıyla küresel bir sorun olduğu ve dolayısıyla bu sorunun küresel bir çabayla ele alınması gereği vurgulanmıştır (USA National Security Strategy, 1993, s. 12).

Bush döneminde 1990, 1991 ve 1993 yıllarında yayınlanan UGSB'ler çevre sorunlarının güvenliği tehdit edebilecek bir unsur olarak ele alındığı ilk belgeler olması açısından önemlidir. Bu belgelerde her ne kadar çevresel sorunlara dair bir farkındalık ortaya konulmuş olsa da bu farkındalık somut politikalara yansımamıştır. Bush döneminde çevreyi güvenlikleştirmeye yönelik bazı uygulamalar yapılmış olsa da ekonomi konusu ön planda tutulmuş iklim inkârcıları ve sanayi sektörü yöneticileri gibi aktörlerin itirazları nedeniyle bu girişimlerden kayda değer bir sonuç alınamamıştır.

Bill Clinton Dönemi: Çevre Politikalarında Yenilikler ve Engeller (1993-2001)

Başkan Bill Clinton, çevresel konuların ulusal ve uluslararası alanda önlem alınmasını gerektiren bir tehdit olduğunu belirtmiş ve iş birliğinin gerekliliğini vurgulamıştır (Taşdemir & Özdal, 2022, s. 43). 1993'te 2000 yılına gelene kadar sera gazı emisyonlarını 1990 seviyesine stabilize edilecek bir program oluşturulacağını

duyurmuştur (Anderson, 1998, s. 6).

Clinton, Soğuk Savaş sonrasında günümüze kadar seçilen başkanlar arasında en fazla UGSB yayınlayan başkan olmuştur. Dönemi içerisinde beş adet UGSB yayınlamıştır. 1994 yılında yayınlanan ilk belgenin ön sözünde hızlı nüfus artışıyla etkileri şiddetlenen çevresel sorunların birçok bölge ve ülkede siyasi istikrarı tehdit etmesi nedeniyle uluslararası toplumun çevre sorunlarını ele almak amacıyla birlikte hareket etmeye başladığı belirtilmiştir. Bu noktada atılacak uluslararası adımlarda ABD liderliğinin önemli olduğu vurgulanmıştır (USA National Security Strategy, 1994). Buradan hareketle sera gazlarının azaltılmasına yardımcı olmak amacıyla yurt içinde İklim Değişikliği Eylem Planı oluşturulmuş ve yine aynı amaçla yurt dışında ABD Ortak Uygulama Girişimi başlatılmıştır (USA National Security Strategy, 1996, s. 7).

Clinton yönetimi daha aktif bir dış politika yürütebilmek amacıyla çevresel güvenliği bir slogan olarak kullanmıştır (Trombetta, 2007, s. 6). Başkan Clinton seçildiği yıl Ulusal Güvenlik Konseyi, Savunma Bakanlığı ve çeşitli kabine pozisyonlarına çevresel farkındalığa sahip üst düzey yetkililer atayarak çevresel sorunlara dair yapılacaklar için elini güçlendirmek istemiştir. Savunma Bakanlığı içerisinde çevresel güvenlikten sorumlu Müsteşar Yardımcısı Ofisi kurulmuştur. Söz konusu göreve ise Senato Silahlı Hizmetler Komitesinde görev yapan Sherri Wasserman Goodman getirilmiştir (Hauger, 2016, s. 94) Başkan Clinton, yardımcısı Al Gore ile birlikte iklim konusunu ulusal güvenlik gündeminin üst sıralarına taşımış ve iklim değişikliğinin sosyo-ekonomik boyutlarına yönelik araştırma fonlarının arttırılmasını amaçlamıştır (Lucke, 2015, s. 8).

1997 yılında yayınlanan UGSB’de diğer belgelerden farklı olarak çevresel sorunların çözümüne ilişkin yapılmaya çalışılan faaliyetlere madde madde yer verilmiştir. Küresel iklim değişikliği sorununu ele almak için uluslararası bir uzlaşının oluşturulması, ozon tabakasını incelten maddelerin yasa dışı ticaretinin engellenmesi ve biyolojik çeşitliliğin korunmasına dair çalışmalar yapılmasının amaçlandığı belirtilmiştir (USA National Security Strategy, 1997, ss. 21-22). 1997 yılının en önemli gelişmesi, Kyoto Protokolü müzakerelerinin gerçekleştirilmesidir. İklim değişikliğiyle mücadele etmek, sera etkisini ve dünyadaki sıcaklık seviyesini azaltmak maksadıyla sanayileşmiş ülkelere birtakım ödevler yükleyen uluslararası anlamda ilk çevre antlaşması olan Kyoto Protokolü oluşturulmuştur (Deliktaş, 2021, s. 311). Protokol, Ek-1 listesine dâhil olmuş ülkelerin (OECD üyeleri, AB ve eski sosyalist Doğu Avrupa ülkeleri) paydıkları sera gazlarını 2008-2012 yıllarını kapsayan taahhüt döneminde 1990 seviyesinin en az %5 altına indirmelerini öngörmüştür (Kyoto Protokolü, 1997). Protokol geliştirmekte olan ülkelere bağlayıcı emisyon azaltım yükümlülükleri getirmemiştir. Bunun yerine emisyon azaltım hedeflerini

gönüllü olarak belirleme imkânı tanınmıştır. Böylece gelişmiş ülkelerin tarihsel sorumlulukları ile gelişmekte olan ülkelerin ekonomik kalkınma ihtiyaçları arasında denge mekanizması oluşturulması amaçlanmıştır. Fakat, sera gazı üretimi hızla artan dünyanın en büyük sera gazı yayıcılarından olan Çin'in gelişmekte olan ülke sınıfında değerlendirilerek emisyon kısıtlamalarından muaf tutulması ABD tarafından yoğun bir şekilde eleştirilmiştir (Kaya, 2020, s. 178). ABD Senatosu, 1997 yılında gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler için benzer taahhütleri sağlamayan sera gazı emisyonlarını azaltma taahhüdü belirleyen bir antlaşmanın imzalanmaması gerektiğini belirten Byrd-Hagel Kararı'nı kabul etmiştir. Senato'nun bu kararı sonrası gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler için eşdeğer taahhütler sağlamayan Kyoto Protokolü'ne onay verilmeyeceği anlaşılmıştır. Bu durum protokolün Başkan Clinton tarafından imzalanmış olmasına rağmen Senato'nun onayına sunulmamasına yol açmıştır (Kronlund, 2013, s. 5). ABD'nin protokole bakış açısı 1998, 1999 ve 2000 yılında yayınlanan UGSB'lerden anlaşılmaktadır. 1998 yılında yayınlanan belgede Kyoto Protokolü iklim değişikliğinin sebebi olan sera gazlarının kontrol altına alınmasında önemli bir adım olarak yorumlanmıştır. Fakat protokolün sadece gelişmekte olan ülkeler için bağlayıcı taahhütler belirlemesi ABD tarafından eleştirilmiştir. Çin ve Hindistan'daki hızlı ekonomik büyüme göz önüne alınarak sera gazlarını kontrol etmeye dair uluslararası mücadelelere gelişmekte olan ülkelerin katılımlarının da gerekli olduğu belirtilmiştir (USA National Security Strategy, 1998, s. 45). 1999 yılında yayınlanan UGSB'de tekrar Kyoto Protokolü'nden bahsedilmiştir. Belgede gelişmekte olan kilit ülkelere protokole katılımları için baskı yapılması gerektiği ve bu devletlerin küresel ısınmayı önleme çabalarına en az gelişmiş ülkeler kadar katkıda bulunmayı kabul edene kadar protokolün onaya sunulmayacağı ifade edilmiştir (USA National Security Strategy, 1999, s. 13). Çevresel tehditlere kararlı bir şekilde yanıt vermenin Amerikan dış politikasının bir parçası olduğu vurgulanmıştır. Dünyanın sanayileşmiş ülkeleri arasında sera gazı emisyonlarını azaltmak için ilk bağlayıcı antlaşma olan Kyoto Protokolü üzerinde anlaşılması için Amerikan liderliğinin gerekli olduğu belirtilmiştir (USA National Security Strategy, 2000, s. 24).

Başkan Clinton'un dönemi boyunca çevresel sorunlara önem verme çabalarına ve çevreyi güvenlikleştirmeye yönelik politikalar izlenmiş olmasına rağmen, Kyoto Protokolü'yle ilgili hararetli tartışmaların ardından iklim değişikliği söylemi gerilemiştir. Bu gerileme, özellikle 1990'lar boyunca fosil yakıt sektörü öncülüğündeki iklim şüphecilerinin bağlayıcı emisyon taahhütlerine karşı yürüttükleri etkin mücadelenin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır (Lucke, 2015, ss. 9-10). Clinton sanayileşmiş ülkelerin iklim değişikliğiyle mücadelede öncülük etmesi gerektiğini fakat gelişmekte olan ülkelerin de anlamlı bir şekilde mücadeleye katkıda bulunmaları gerekliliği üzerinde durmuştur (Anderson, 1998, s. 12). Fakat Clinton'ın Kyoto Protokolü'nü Senatonun kabul etmeyeceği düşüncesiyle onaya

sunmadığı göz önüne alındığında iklim değişikliği konusunda UGSB’de belirlenen lider olma arzusunun gerçekleştirilebilmesi için öncelikle iç politikada dış politikayı destekleyen bir ortamın kurulması gerektiği ortaya çıkmıştır (Falkner, 2005, s. 593). Çin gittikçe büyüyen siyasi bir aktör ve ABD çıkarlarına meydan okumaya başlayan bir ülke hâline gelmiştir. Gelişmekte olan ülkelere yükümlülük getirmeyen bir antlaşma ABD için tek taraflı ekonomik bir taviz anlamına geldiğinden Kyoto Protokolü ve buna benzer antlaşmaların kabul edilmeyeceği anlaşılmıştır (Cohen & Egelston, 2003, s. 320).

1990 yılı karbondioksit salınımları göz önüne alındığında %36,1’lik bir paya sahip olan ABD’nin Kyoto Protokolü’ne taraf olmaması, en az 55 ülkenin onayı ve sera gazı miktarının %55’ini oluşturan ülkelerin imzalaması şartı olan protokolün 1997’den 2005 yılına kadar yürürlüğe girmesini engellemiştir. Fakat uluslararası toplum, ABD’nin protokolün yürürlüğe girmesini engelleme girişimi ve içerikte bulunan maddeleri kendi lehine çevirme baskısına karşı büyük bir çaba ve iş birliği göstermiştir. Protokol Rusya’nın dâhil olmasıyla 2005’te yürürlüğe girmiştir (Türkeş, 2006, s. 8). Bu süreçte Avrupa Birliği (AB), protokolün yürürlüğe girmesi için büyük çaba sarf etmiştir (Steurer, 2003, s. 344). AB’nin bu çabası o dönemdeki küresel iklim mücadelesinde lider konuma gelmesine neden olmuştur.

ABD uluslararası alanda iklim değişikliğiyle mücadelede kendi koşullarına uygun bir alan yaratamasa da ulusal çevre politikalarını yürütmeye devam etmiştir. Clinton tarafından çevresel güvenlikten sorumlu Müsteşar Yardımcısı Ofisinde göreve getirilen Goodman, 2000 yılında iklim değişikliğini ele alan ilk Savunma Bakanlığı belgesi sayılabilecek belgeyi yayınlamıştır. Goodman ve dönemin Savunma Bakanı olan William S. Cohen’in fotoğrafının yer aldığı İklim değişikliği, Enerji Verimliliği ve Ozon Koruması başlıklı belgede çevre korumada savunma liderliğinin ulusal güvenlik açısından önemli olduğu belirtilmiştir. Savunma Bakanlığının sera gazı emisyonlarını azaltarak, çevre dostu silahlar geliştirmesi, alternatif yakıt ve yenilenebilir enerji teknolojileri geliştirilerek çevrenin korunmasını desteklemesi ve katkıda bulunması üzerinde durulmuştur. İklim değişikliğinin olumsuz sonuçlarının iç karışıklık, iklim mültecilerinin artışı ve ülkeler arasındaki çatışmalara neden olabileceği ifade edilmiştir (Hauger, 2016, s. 88). Bu nedenle çevresel sorunların çözümünde ABD liderliği önemsenmiştir. Fakat Clinton Dönemi, çevre sorunlarına yönelik aktif bir dış politikanın izlenmesi ya da iklim değişikliğiyle mücadelede liderlik hedeflerinin gerçekleştirilmesi açısından başarısız bir dönem olmuştur.

Başkan Clinton yönetimi çevrenin güvenlikleştirilmesi amacıyla çeşitli adımlar atmıştır. Bu dönem yayınlanan UGSB ve diğer belgelerde çevresel sorunlar ve iklim değişikliğinin olumsuz etkilerine dair farkındalığın geliştiği bir süreç olarak değerlendirilmiştir. Fakat söz konusu farkındalığın somut politikalarla

desteklenmediği gözlemlenmiştir. Clinton yönetiminin çevreyi güvenlikleştirme çabaları aktörlerin (Senato, sanayi şirketlerinin temsilcileri ve halkın önemli bir kısmı) iklim tehdidini yeterince ciddiye almaması nedeniyle sonuç vermemiştir. Clinton yönetiminin çevreyi güvenlikleştirme ve Kyoto Protokolü'nü destekleme çabaları Senato kararıyla engellenmiş ve gelişmekte olan ülkelerle olan rekabet uluslararası çevre politikalarını etkilemiştir.

George W. Bush Dönemi: Çevresel Sorunların ve İklim Değişikliğinin İnkârı (2001-2009)

2001 yılında göreve başlayan Bush, önceki Başkan Clinton'ın aksine Kyoto Protokolü'ne karşı çıkmıştır. Ülke çıkarlarının gözetilmediği, protokolün sadece gelişmiş ülkelere sorumluluk yüklediği fakat gelişmekte olan ülkelere gönüllü sera gazı azaltımı dışında bir taahhüt getirmediği gerekçesiyle protokole taraf olmamıştır (Deliktaş, 2021, s. 311). Bununla birlikte protokole taraf olunmamasının esas nedeni protokolün getirdiği karbondioksit salınımına neden olan enerji kullanımı kısıtlamasının ABD'nin ekonomik büyümesini engelleyeceği ve ABD'nin rekabet gücünü azaltacağı düşüncesidir (Topçu, 2018, s. 143).

Başkan Bush yönetimi, Kyoto Protokolü'ne taraf olunması durumunda Hindistan, Brezilya ve Çin gibi hızla büyüyen ekonomilerin ABD karşısında rekabet avantajı elde edebileceğini değerlendirmiştir. Bu durum, ABD'nin gelişmekte olan ülkelerin sera gazı emisyonlarını sınırlama konusundaki müzakerelerde daha katı bir tutum benimsemesine yol açmıştır. Bu dönemde Çin'in 2020 yılına kadar dünyanın en fazla emisyon salınımı yapan ülkesi olacağı öngörülmüştür. Dolayısıyla ABD yönetimi, Çin'in katılımı olmadan Kyoto Protokolü'nün işlevsel olmayacağını düşünmüştür (Eckersley, 2007, s. 317). Diğer yandan ABD'nin dünya çapındaki sera gazı emisyonlarının yaklaşık dörtte birini ürettiği göz önüne alındığında, ABD'nin protokolden çekilmesi antlaşmaya ciddi bir darbe olarak değerlendirilmiştir (Maslin vd., 2023, s. 3). ABD'nin Kyoto Protokolü'ne taraf olmaması protokolün iklim değişikliği risklerini azaltma konusundaki etkinliğini aksatmış, (Cohen & Egelston, 2003, s. 315) hatta Kanada, Rusya ve Japonya'nın Kyoto Protokolü'nün ikinci taahhüt döneminden çekilmesine neden olmuştur (Zhang vd., 2017a, s. 214). ABD'nin sera gazı üretim miktarı göz önüne alındığında, görmezden gelinmesi mümkün olmayan bir aktör olması nedeniyle ABD'nin katılımına uygun ve iklim değişikliğiyle mücadelede etkili olabilecek yollar araştırılmıştır (Dessai vd., 2003, s. 201).

Bu dönemde gerçekleşen en önemli olay 11 Eylül 2001 tarihinde El Kaide terör örgütü tarafından gerçekleştirilen terör saldırısıdır. El Kaide tarafından kaçırılan sivil hava araçları Dünya Ticaret Merkezi ve Pentagon'a çarparak binlerce insanın

ölmesine neden olmuştur (Özcan, 2011, s. 456). Bu olay sonrası yayınlanan UGSB’de terörle bağlantılı konuların gündemi meşgul etmesi nedeniyle çevre sorunları göz ardı edilmiştir. Belgede yalnızca sera gazı emisyonlarını azaltmak ve bu amaçla gelişmiş standartlar oluşturmak, yenilenebilir enerji üretimi ve yakıt ekonomisini iyileştiren nükleer enerjinin teşvikinin planlanması gibi hususlara yer verilmiştir (USA National Security Strategy, 2002, s. 24).

2002 yılında yayınlanan UGSB’de ABD’nin 2012 yılına kadar ekonominin ölçeğiyle orantılı olarak ekonomik sektör başına sera gazı emisyonlarının %18 indirilmesinin amaçlandığı açıklanmıştır (USA National Security Strategy, 2002, s. 20; Dably, 2012, s. 315). Fakat belgenin geri kalan kısmında %18’in üzerinde bir ekonomik büyüme hedefinin varlığına dikkat edildiğinde, sera gazı azaltımına yönelik hedeflerin yalnızca sözde kalmakta olduğu anlaşılmaktadır (Dably, 2012, s. 315). Diğer yandan 2003 yılında Savunma Bakanlığı tarafından hazırlanan Aniden Gerçekleşen Bir İklim Değişikliği Senaryosu ve Bunun ABD Ulusal Güvenliği Üzerindeki Etkileri Raporu ile iklim değişikliğinin ABD ulusal güvenliğini etkilediği belirtilmiştir (Lucke, 2015, s. 11). Fakat iklim değişikliğinin olumsuz etkilerine yönelik düşünceler bu tür raporlar ve söylemlerle sıklıkla dile getirilmişse de sera gazı emisyonlarını azaltmak acil bir ihtiyaç olarak görülmemiştir. Genel olarak çevresel sorunlar ve iklim değişikliği konusu güvenlik gündeminin dışında kalmıştır (Lucke, 2015, s. 5).

Bu dönemde 2003, 2004 ve 2005 yıllarında UGSB yayınlanmamıştır. 2006 yılında yayınlanan belgede ise terörle bağlantılı konulara geniş olarak yer verilmiş, çevresel sorunlara yönelik politikalara ise belgenin son kısımlarında değinilmiştir. Çevrenin korunması konusunda ülkeler arasında fikir birliğine varılamadığı belirtilmiş, Doğu Asya başlığı altında çevresel bozulmanın tersine çevrilmesi ve iş birliğinin arttırılması amacıyla çalışmalar yapılacağı yüzeysel bir şekilde geçirilmiştir (USA National Security Strategy, 2006, s. 24). İklim değişikliğine karşı harekete geçilmesi yönündeki kamuoyu baskısı nedeniyle Bush yönetimi, önceki başkanların çevreye yönelik yaklaşımına benzer şekilde araştırmaları desteklemek, enerji verimliliğini arttırmak ve yeni teknolojilerin geliştirilmesini teşvik etmek için girişimlerde bulunmuştur. Sera gazı emisyonlarını azaltmaya yönelik bir dizi yasa tasarısı tartışılmış fakat yasalaşmamıştır (Bailey, 2015, ss. 7-8).

Başkan Bush için iklim değişikliğiyle mücadele konusunda uluslararası anlamda lider olmak hiçbir zaman hedef olmamıştır. Bu dönemde sera gazlarını azaltmaya yönelik yetersiz olarak değerlendirilebilecek çalışmalar yapılmıştır (Deliktaş, 2021, s. 312). Bush ailesinin ve yönetim kadrosunun fosil yakıt endüstrisi ve bununla bağlantılı lobi gruplarıyla olan ilişkisi Bush’un iklim değişikliğine bakış açısının değerlendirilmesini kolaylaştırmakta ve bu dönemde izlenen politikaların nedenlerini ortaya koymaktadır (Oğuz, 2019, s. 529). Bu dönemde güvenlikleştirme politikasının odak

noktası olarak terörle bağlantılı konular öne çıkarken, çevre politikaları sanayi ve enerji sektörü yöneticilerinin etkisiyle ekonomik büyüme ve enerji güvenliği konularının geri planında kalmıştır.

Barack H. Obama Dönemi: Çevreyi Güvenlikleştirme Girişimleri ve İklim Diplomasisinde Etkili Adımlar (2009-2017)

George W. Bush yönetiminin çevre sorunlarına mesafeli bir yaklaşım sergilediği ve terör olaylarının ardından güvenlik politikasının terörizme odaklanarak sert güç araçlarının kullanıldığı bir dönemin sonunda başkanlığa seçilen Barack Obama, politikalarını iklim değişikliğiyle mücadele ve çevrenin korunması ekseninde şekillendirmiştir (Kansu vd., 2021, s. 208). İklim değişikliği konusunda federal ve yerel ölçekte adımlar atarken dış politikada çevre konusunda iş birliğinin önemine dikkat çekmiştir (Taşdemir & Özdal, 2020, s. 46).

Obama başkan seçildiği yıl olan 2009'da Kopenhag'da düzenlenen 15. Taraflar Toplantısı'na katılmıştır. Toplantıda taraflar Kyoto Protokolü'nün yerine geçecek küresel ve bağlayıcı bir antlaşmanın oluşturulmasını planlamışsa da gelişmekte olan ülkelere iklim değişikliğiyle mücadele için yapılacak malî yardımlar konusunda anlaşmazlık yaşanmış ve bu ülkelerin dâhil olduğu sera gazı emisyonlarının indirimini sağlayacak bir antlaşma zemini bulunamamıştır. Fakat konferansın son gününde ABD, Çin, Hindistan, Brezilya ve Güney Afrika arasında yapılan toplantı sonucunda Kopenhag Antlaşması imzalanmıştır. Söz konusu devletler için bağlayıcı hükümler içermeyen bu antlaşmada küresel sıcaklık artışının sanayileşme öncesi seviyelere kıyasla 2 derece ile sınırlandırılması uzun dönemli bir amaç olarak kabul edilmiştir (Doğan & Tüzer, 2011, ss. 184-185). Kyoto Protokolü'nün yürürlüğe girmesinde etkin rol oynayarak iklim değişikliğiyle mücadelede lider konum elde eden AB, 2009 yılında yapılan Kopenhag Zirvesi'nde bağlayıcı hükümlerin olduğu bir antlaşmanın imzalanmasını istese de bir etki gösterememiştir. Zirve sırasında Obama yönetimi çevre ve iklim değişikliği konusuna olan ilgisiyle liderlik pozisyonunu üstlenmiştir. Çin ve diğer devletler zirve sırasında müzakere yapılacak taraf olarak ABD'yi görmüşlerdir (Fernandez, 2012, ss. 199-200).

Başkan Obama yönetiminin ilk UGSB'si olan ve 2010'da yayınlanan belgede çevre sorunları ilk kez iklim değişikliği başlığı altında ele alınmıştır. Belge iklim değişikliği kavramının ilk kez ve yoğun olarak kullanıldığı belge olmuştur. Belgede genel olarak iklim değişikliğinin önlenmesi amacıyla yapılacak eylemlerin iklim değişikliğinin olumsuz etkilerini azaltma taahhütlerine dayanması ve iklim krizinin meydana getirdiği sorunların çatışmalara yol açma ihtimali nedeniyle tüm uluslarla iş birliği yapılması gereği üzerinde durulmuştur. Küresel ortaklarla beraber çalışarak düşük karbonlu bir büyümenin sağlanması için yatırımlar yapılacağı ve yoksul ulusların

iklim değişikliğinin etkilerine karşı dayanıklılığının arttırılacağı taahhüt edilmiştir (USA National Security Strategy, 2010).

1990'lerden sonra seçilen başkanlar arasında yayınladığı UGSB'ye bağlı olarak politikalar yürüten ilk başkan olan Obama, iklim değişikliğine karşı yurt içi ve yurt dışında etkin bir politika izlemiştir. Obama'nın iklim krizine karşı oluşturduğu politikalar, yerel ve uluslararası anlamda genel bir çerçeve sağlayan ve 2013 yılında yayınlanan İklim Eylem Planı (Climate Action Plan) ile şekillenmiştir. Amerika'daki karbon kirliliğini azaltmak için yeni adımlar atmak, iklim değişikliğinin olumsuz etkilerine karşı hazırlanmak ve küresel iklim değişikliğine karşı yapılacak uluslararası çabalara öncülük etmek planın üç temel ayağını oluşturmuştur (The President's Climate Action Plan, 2013, s. 5; Kronlund, 2013, s. 5). Ayrıca yurt içi sera gazlarını azaltmak ve iklim değişikliğinin olumsuz etkilerini önlemek amacıyla Temiz Enerji Planı (Clean Power Plan) ve Temiz Hava Yasası (The Clean Air Act) gibi uygulamalar da yürürlüğe koyulmuştur.

Bu dönemde 2010 yılından 2015 yılına kadar UGSB yayımlanmamış, 2015 yılında yayınlanan belgede ise İklim Değişikliğiyle Yüzleşin başlığı altında Arktik bölgeden Orta Batı Amerika'ya kadar etkileri her yerde hissedilen ve artan doğal afetlere, mülteci akışlarına, gıda ve su gibi temel kaynaklar üzerindeki çatışmalara katkıda bulunan iklim değişikliğinin, ulusal güvenlik için acil ve büyüyen bir tehdit olduğu belirtilmiştir. İklim Eylem Planı ile sera gazı emisyonlarının 2025'e kadar %26 ile %28 oranında azaltılması hedefine yer verilmiştir. ABD'nin iklim değişikliği konusunda uluslararası topluma liderlik ettiğine değinilmiş ve Çin'le karbon kirliliğini azaltmak amacıyla bir antlaşma yapıldığı belirtilmiştir. Yeşil İklim Fonu'na yapılacak katkının geliştirmekte olan ülkelerin iklim değişikliğiyle başa çıkmalarına, temiz enerjiye yatırım yapmalarına ve karbon kirliliğinin azaltılmasına yardımcı olacağı belirtilmiştir (USA National Security Strategy, 2015, s. 12; Oğuz, 2019, s. 533). 2015 UGSB'sinde Obama yönetiminin iklim değişikliğinin önlenmesine yönelik attığı somut adımlara, belirlediği hedeflere ve o dönem içerisinde hazırlıkları yapılan Paris Antlaşması'na dair beklentilere yer verilmiştir. Söz konusu belge ile Obama yönetiminin iklim değişikliğini güvenlik tehdidi olarak ele alması, iş birliğine önem verdiğini göstermesi ve yapacakları katkıları beyan etmesiyle bir çerçeve çizdiği düşünüldüğünde, iklim değişikliğiyle mücadele konusunda uluslararası liderlik rolüne hazırlandığı görülmüştür (Oğuz, 2019, s. 533).

2015 yılında 21. Taraflar Konferansı'nın gerçekleştirildiği Paris'te konuşma yapan Obama, dünyanın en büyük ekonomisi ve ikinci en yüksek emisyon salınımına sahip ülkenin yöneticisi olarak, ABD'nin sorunun ortaya çıkışındaki rolünü kabul etmiş ve sorumluluk almaya hazır olduğunu belirtmiştir. Paris Antlaşması'nın düşük karbonlu bir gelecek için uzun vadeli bir strateji üzerine kurulması gerektiğini savunmuştur

(Oğuz, 2019, s. 534). Konferans sonrasında imzalanan antlaşma ile ilk kez gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler sera gazı emisyonlarını azaltmaya yönelik niyetlerini Paris Antlaşması'nda taraf olarak ortaya koymuşlardır. Aralarında ABD ve Çin'in bulunduğu devletler, küresel iklim krizinin etkilerine karşı atılan adımlarda iklim değişikliğiyle mücadele ve etkilerine uyum sağlama konusunda ilk kez bağlayıcı bir antlaşma etrafında bir araya gelmişlerdir. Antlaşmayla 2020 sonrasına yönelik olarak Sanayi Devrimi'nden sonraki süreçte 1 derece olan ısınma düzeyini 2 derece altına düşürmeye ya da en azından 1,5 derece dolayında tutmaya dair bir yükümlülük öngörülmüştür (Paris Antlaşması, 2015). Fakat bu madde bağlayıcı azaltım hedefi değil, tarafların gönüllü katkıları ve inisiyatiflerine bırakılan bir şekilde işletilmiştir (Demir, 2022, s. 166). Bu noktada gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin antlaşmayı imzalamış olması ve bağlayıcı hükümler bulunmaması ABD iç politikasında antlaşmanın kabul edilmesinin yolunu açmıştır.

Önceki dönemlerde çevrenin güvenlikleştirilme sürecini etkileyen Senato üyeleri, sanayi ve enerji sektörlerinin yöneticileri gibi aktörler bu dönemde belirgin bir etki gösterememişlerdir. George W. Bush Dönemi'nde terör konularını güvenlikleştirerek, çevre sorunları konusunda sorumluluk almayan ve iklim değişikliğinin varlığına inanmayan yönetimin aksine Başkan Obama yönetimi yayınladığı UGSB'lerde iklim değişikliğini çözülmesi acil ve büyüyen bir tehdit olduğu söylemiyle güvenlikleştirmeye çalışmış, iklim değişikliğiyle ilgili konulara hayati önem atfetmiş, yerel ve uluslararası anlamda birçok çalışma yapmıştır. Bu dönemde iklim değişikliği konusunda uluslararası liderlik söylemi ve sorumluluk üstlenme açısından izlenen politikalar ABD'yi daha iyi bir konuma taşımıştır (Oğuz, 2019, s. 535).

Donald Trump Dönemi: Çevre Politikalarında Gerileme ve İnkâr Dönemi (2017-2021)

Trump'ın 2017'de göreve başlamasıyla iklim değişikliği politikalarında ve iklim değişikliğiyle mücadelede ABD'nin liderlik konumunda yeni bir dönem başlamıştır. Başkan Trump, iklim değişikliği konusunda sığ ve sermaye odaklı bir yaklaşım benimsemiştir (Oğuz, 2019, s. 535). Bu dönemde iklim politikası, çevrenin korunması ve diğer dış politik hususlar öncelikle ABD çıkarları gözetilerek şekillendirilmiş, iklim krizinin önlenmesine dair atılacak adımların ekonomik gelişmelerin önünde bir engel olduğu teziyle iklim değişikliğinin varlığı göz ardı edilmiştir (Zhang vd. , 2017b, ss. 221-222).

Bu dönemin en önemli gelişmelerinden biri Başkan Trump'ın Paris Antlaşması'ndan çekilmesi olmuştur. Trump'ın "Önce Amerika" sloganıyla şekillendirdiği politikalar, Obama dönemine ait dış politika felsefesinden ayrılmaktadır. Başkan Obama, Paris

Antlaşması'na Amerikan güvenliğini arttırdığı, Amerika'nın düşük karbon ekonomisini ve yenilenebilir enerji endüstrisini teşvik ettiği ve ABD'nin rekabet gücünü korumasını sağladığı gerekçesiyle önem vermiştir. Trump ise antlaşmanın ABD'nin rekabet gücünü azalttığını, istihdama ve geleneksel enerji endüstrilerine zarar verdiğini ifade etmiştir (Zhang vd., 2017b, s. 221). Trump'a göre Paris Antlaşması, ABD'yi kısıtlarken diğer ülkeleri güçlendirmektedir (Zhang vd., 2017a, s. 213).

Trump'ın Paris Antlaşması'ndan çekilme isteğini açıklamasından sonra hiçbir ülke antlaşmadan çekilmemiştir. Fakat bu durumun diğer ülkelerin iklim eylemlerini azaltmasına ve bundan sonra belirlenecek iklim politikalarına yapacakları katkılarda isteksiz davranmalarına yol açacağı belirtilmiştir (Ward & Bowen, 2020, s. 23). Paris Antlaşması gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin katılımıyla Kyoto Protokolü'nden ayrılmakta ve evrensel bir antlaşma özelliği taşımaktadır. Bu nedenle ABD'nin çekilmesi antlaşmanın evrenselliğini zayıflatmıştır. Antlaşmaya göre gelişmiş ülkeler gelişmekte olan ülkelere iklim finansmanı sağlamakla yükümlü kabul edilmiştir ve antlaşmanın uygulanması için finansman desteği önem taşımaktadır. Antlaşma sırasında ABD iklim finansmanı sağlayan bağışçılar arasında yer almıştır. Fakat Trump'ın antlaşmadan çekilmesi ve ABD'nin maddi yardımı kesmesi gelişmekte olan ülkelerin iklim değişikliğinin olumsuz etkilerini hafifletmesini ve uyum sağlamalarını zorlaştırmıştır. Paris Antlaşması'nın 2 derece hedefine ulaşma olasılığı azalmıştır (Zhang vd., 2017b, s. 222; Rubial, 2021, s. 19). ABD'nin Paris Antlaşması'ndan çekilmesi bazı ülkelerin karbon azaltma taahhütlerini ertelemesine, vaat edilen fonlar ve ekonomik desteklerin üçüncü dünya ülkelerine yeterli miktarda yönlendirilmemesine neden olmuştur. Bu dönemde iş birliği ve çok taraflılığa önem veren AB ve yenilenebilir enerjiye yaptığı yatırımlarla Çin, iklim değişikliği müzakerelerinde önemli aktörler hâline gelmişlerdir (Eren, 2023, s. 89).

Obama döneminde uygulamaya koyulan İklim Eylem Planı Trump'ın yönetimi devralmasıyla rafa kaldırılmış ve "Önce Amerika Enerji Planı" yürürlüğe koyulmuştur. Bu planın ABD kömür endüstrisini canlandırması, fosil yakıt üretiminin artırılması sonucu birçok vatandaşın iş imkânına sahip olması ve refah düzeyini artırması beklenmiştir. Bu noktada fosil yakıt üretim oranlarının artırılmasını planlayan ABD'nin, fosil yakıtların azaltılmasını öngören Paris Antlaşması'nı uygulaması olası değildir. Trump'ın antlaşmaya karşı olmasının nedenlerinden biri de antlaşmanın sera gazı emisyonlarının azaltılması için fosil yakıt kullanımını sınırlandırması şartının bulunmasıdır (Bostanoğlu, 2018, s. 6).

Trump döneminin tek UGSB'si göreve başladığı yıl olan 2017'de yayınlanmıştır. Belgede daha önce yayınlanan UGSB'lerin genelinde yer alan iklim değişikliğinin bir güvenlik sorunu olduğu ve iklim değişikliğinin olumsuz etkilerinden korunmak için

düzenlemeler yapılması, politikalar oluşturulması söylemlerinin aksine aşırı çevre ve altyapı düzenlemelerinin Amerikan enerji ticaretini ve yeni altyapı projelerinin gelişmesini engellediği ifade edilmiştir (USA National Security Strategy, 2017, s. 18). 2017’de yayınlanan UGSB’de genel olarak iklim ve çevre konuları, enerji ve ekonomi temelinde ele alınmıştır. Belgede ekonomi büyütülürken sera gazlarını azaltmada küresel lider olmaya devam edileceği taahhüt edilse de (USA National Security Strategy, 2017, s. 22) 2018 yılı emisyon tahminlerinin yayınlandığı rapora göre üç yıllık bir düşüşün ardından karbondioksit emisyonlarının %3,4 oranında arttığı açıklanmıştır. Raporda yirmi yıldan uzun süredir ölçülen emisyonlar arasında ikinci büyük artışın yaşandığı ifade edilmiştir (Rhodium Grup, 2019).

Başkan Trump, dönemi içerisinde yayınlanan iklim değişikliğinin olumsuz etkilerini belirten bilimsel raporları göz ardı etmiştir. Örneğin, 2018 yılında yayınlanan 4.Ulusal İklim Değerlendirmesi’nin (Fourth National Climate Assessment) II. cildinde iklim değişikliğinin ABD üzerindeki ekonomik etkilerine ilişkin kanıtlar ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Değerlendirmede küresel azaltım ve bölgesel uyum çabaları olmazsa iklim değişikliğinin ABD altyapısında ve mülklerinde kayıplara neden olması ve ekonomik büyümeyi engellemesinin kaçınılmaz olacağı ifade edilmiştir. İklim değişikliğinin tarım, turizm ve balıkçılık sektörlerine olan olumsuz etkileri, elektrik üretiminin verimliliğini azaltması ve enerji talebini arttırarak elektrik maliyetlerini yükseltmesi nedeniyle ekonomik etkilere ve kayıplara yol açacağı tahmin edilmiştir. Emisyonlardaki artışla beraber ekonomi sektöründeki yıllık kayıpların önümüzdeki yüzyıl sonuna kadar yüz milyarlarca doları aşacağı değerlendirilmiştir. Buna göre öngörülen rakamın birçok ABD eyaletinin var olan GSYİH’sinden fazla bir miktara denk geleceği belirtilmiştir. Fakat her ne kadar bu değerlendirme ABD’nin en iyi araştırmacıları tarafından hazırlanmış olsa da Trump yönetimi tarafından görmezden gelinmiştir (Ward & Bowen, 2020, s. 20). Trump, raporu “Buna inanmıyorum” sözü ile savuşturmuştur. İklim değişikliğinin ABD ekonomisini zarara uğratmak için ortaya atılan bir Çin aldatmacası olduğunu savunan Trump, dönemi içinde iklim değişikliğiyle mücadele konusunda uluslararası alanda herhangi bir varlık göstermemiştir (Gezer, 2022, s. 1).

Bu dönemde çevre sorunları ve iklim değişikliği konuları ekonomik büyüme odaklı ulusal güvenlik politikalarının gölgesinde kalmıştır. Trump yönetimi iklim değişikliğinin varlığını inkâr ederek Önce Amerika sloganıyla çevre politikalarını rafa kaldırmıştır. İklim değişikliğine karşı iş birliğini reddederek izole bir yaklaşım benimsemiştir. Fakat yerel yönetimler iklim değişikliğiyle mücadeleden vazgeçmemişlerdir. Trump’ın inkâr söylemlerinin aksine “We Are Still In” adlı koalisyonu oluşturan 14 eyalet, Paris Antlaşması’nın hükümlerine bağlı olacakları yönünde tutum sergilemişlerdir. Trump ise şartlar uygun olduğunda tekrar Paris Antlaşması’na dönüşün olabileceğini belirtmiştir (Bostanoğlu, 2018, s. 6). Bu

dönemde Trump, yönetimi sırasında iklim değişikliği konusunda oluşturulan federal politikaları tersine çevirmeye ya da yavaşlatmaya çalışmıştır. Fakat Paris Antlaşması hedeflerine ulaşmak için yapılan yerel faaliyetleri durdurmayı başaramamıştır. Trump yönetimi iklim değişikliği mücadelesinden geri çekilirken Amerikan iş dünyası ve finans toplulukları iklim değişikliğine karşı We Are Still In koalisyonuna katılmıştır. Bu gelişmeler ABD'nin küresel iklim değişikliği politikasında hâlen kritik bir oyuncu olmaya devam ettiğini gösterirken Biden döneminde yeniden kurulacak olan iklim diplomasisi için güvenilir bir temel sağlamıştır (Hale & Hultman, 2020, ss. 5-7).

Joe Biden Dönemi: Çevreyi Güvenlikleştirme Girişimlerinde Yeniden Yapılanma (2021-2024)

Biden seçim kampanyası sırasında iklim değişikliğiyle mücadelede yeniden liderlik rolünü üstlenme, net sıfır emisyon hedefini gerçekleştirme ve enerji dönüşümünü teşvik etme konusundaki kararlılığını ifade etmiştir (Hyeonjung, 2021, s. 1). Bu çerçevede, iklim değişikliği konusunun ulusal güvenlik temelinde ele alacağını, Paris Antlaşması'na yeniden katılacağını, uluslararası bir iklim zirvesi düzenleyeceğini ve Ulusal İklim Görev Gücü'nü kuracağını ifade etmiştir (Gezer, 2022, s. 2). Biden'ın göreve başlamasıyla birlikte ABD'nin iklim politikasında önemli değişiklikler yaşanmıştır. Trump Dönemi'ndeki iklim değişikliği inkâr politikaları sona ermiş ve iklim politikası öncelikli gündem maddesi olarak kabul edilmiştir (Hyeonjung, 2021, s. 3). Başkan Biden, Obama Dönemi'ndeki gibi uluslararası iklim iş birliklerine aktif bir şekilde katılarak küresel iklim hedeflerinin gerçekleştirilmesini desteklemiştir (Thielges vd., 2022, s. 74).

Biden Dönemi'nin ilk UGSB olan ve 2021 yılında yayınlanan belgede iklim değişikliği konusu "Millî Güvenlik Önceliklerimiz" başlığı altında ele alınmıştır (USA National Security Strategy, 2021, s. 9). Belgede iklim değişikliğine karşı uluslararası toplumla iş birliği yapılacağı ve müzakerelerde liderlik konumunun yeniden kazanılması için çaba sarf edileceği belirtilmiştir. Bu hedefe yönelik ilk adımlar Paris Antlaşması'na yeniden girilmesi ve İklim Özel Temsilcisi'nin atanması olmuştur (USA National Security Strategy, 2021, s. 11). UGSB'de iklim değişikliğinin millî güvenlik önceliği olarak tanımlanması ve varoluşsal bir sorun olarak kabul edilmesi, bu doğrultuda adımların atılmasını sağlamış ve iklim değişikliğinin güvenlikleştirilmesine zemin hazırlamıştır. Bu doğrultuda çevre ve iklim değişikliğiyle ilgili konuların Savunma Bakanlığı tarafından yürütülmesi ve iklim değişikliğinin güvenlik politikasının bir parçası olarak ele alınmasına karar verilmiştir (Hyeonjung, 2021, s. 3; İlkılıç, 2022, s. 223).

Başkan Biden, 2021 yılında düzenlenen İklim Liderleri Zirvesi'nde sera gazı emisyonlarını %50-52 oranında azaltmaya dair ABD'nin yeni iklim hedefini açıklamış

ve 2030 yılına kadar sera gazı emisyonlarının 2005 seviyelerinin altına indirileceğini açıklamıştır. Ayrıca, Biden yönetimi 2050 yılına kadar ekonomik faaliyetlerde net sıfır emisyon ve 2035 yılına kadar karbon kirliliği içermeyen bir elektrik arzı hedefi ortaya koymuştur. Bu hedefler Paris Antlaşması kapsamında sunulan ulusal katkı belgesine dâhil edilmiştir (Thielges vd., 2022, s. 74). İklim Liderleri Zirvesi, Biden Dönemi'nde yeni bir iklim liderliğinin başlangıç noktası olarak kabul edilmiştir. Uluslararası toplum, Biden yönetiminin iklim değişikliğiyle mücadeleyi önemseyen yaklaşımını uluslararası iklim iş birliği düzenini yeniden şekillendirmek için önemli bir fırsat olarak değerlendirmiştir (Hyeonjung, 2021, s. 3).

2022 yılında yayınlanan UGSB'de iklim değişikliği, tüm uluslar için potansiyel olarak en büyük felaket ve varoluşsal bir sorun olarak kabul edilmiştir (USA National Security Strategy, 2022, s. 9). İklim değişikliğinin küresel anlamda olumsuz etkilerinin bilincinde olan Biden, dönemi içerisinde yayınlanan UGSB'lerde belirtilen durum ve hedefler doğrultusunda iklim değişikliğiyle mücadele politikalarını şekillendirmiştir. Obama yönetiminin ardından Biden yönetimi de ABD'nin iklim değişikliğiyle mücadele konusunda lider rol oynama iddiasını sürdürmüştür.

Sonuç

Soğuk Savaş sonrası dönemde çevresel sorunların küresel boyuttaki olumsuz etkilerinin artmasıyla, devletler çevresel güvenlik konusunu gündemlerine almaya başlamışlardır. Bu devletlerden biri olan ABD, çevre sorunları ve iklim değişikliğini ulusal güvenlik kapsamında değerlendirmiş ve Ulusal Güvenlik Strateji Belgeleri'nde yer vermiştir. ABD'nin fosil yakıtları yoğun şekilde kullanması ve sera gazı salınım oranlarına önemli ölçüde katkıda bulunması iklim değişikliğinin şiddetlenmesine yol açmıştır. Bu nedenle ABD, iklim değişikliğiyle mücadelede önemli bir aktör olarak kabul edilmiştir. Fakat ABD'nin çevre ve iklim değişikliği politikaları değerlendirildiğinde istikrarsız bir politika süreci yürütüldüğü görülmüştür.

ABD'nin çevre ve iklim değişikliği politikalarını güvenlikleştirme girişimi çeşitli faktörlerden etkilenmiştir. Bunlardan ilki, güvenlikleştirmeyi gerçekleştiren devlet başkanı ve yönetimlerinin bağlı oldukları siyasi partilerin ideolojilerine dayalı olarak şekillendirdikleri politikalardır. Demokrat yönetimler sırasında yayınlanan UGSB'lerde çevre sorunlarının olumsuz etkileri üzerinde durularak bunların önlenmesi amacıyla belirlenen hedefler doğrultusunda çevre politikaları geliştirilmiş ve çevrenin güvenlik boyutu ön plana çıkarılmıştır. İklim değişikliği varoluşsal bir tehdit olarak değerlendirilmiş ve bu bağlamda güvenlikleştirilmeye çalışılmıştır. Demokrat yönetimler iklim değişikliğiyle mücadelede iş birliği yapılması gerektiğini ve ABD'nin bu alanda öncü bir rol üstlenmesi gerektiğini savunmuşlardır. Demokrat başkanların yönetimleri sırasında küresel müzakerelere aktif olarak

katılım sağlanmış ve bu süreçlere önemli katkılarda bulunulmuştur. Temiz enerji ve düşük karbon ekonomisi teşvik edilmiştir. Öte yandan Cumhuriyetçi yönetimler ekonomik büyüme ve gelişmeye öncelik vermiş, fosil yakıt tüketimini desteklemiş ve iklim değişikliğinin varlığını göz ardı etmişlerdir. Bu dönemlerde, sanayi ve enerji sektörlerinin yöneticileri gibi aktörler ve gelişmekte olan ülkelerle rekabet çevrenin güvenlikleştirilme sürecini etkilemiştir. Çevresel sorunlar, ekonomik büyüme ve uluslararası rekabet gibi gündemlerin arka planında bırakılmıştır. Bu yaklaşım küresel iklim değişikliği müzakerelerinde bağlayıcı taahhütlerden kaçınılmasına neden olmuştur. Cumhuriyetçi başkanlar kendilerinden önceki yönetim dönemlerinde uygulamaya koyulmuş olan iklim değişikliği uygulamalarını iptal etmiş, imzalanan uluslararası antlaşmalardan çekilmişlerdir. İklim değişikliği etkilerine karşı savunmasız olan devletlerin çevre sorunlarıyla mücadele edebilmesi ve uyum sağlayabilmeleri için ayrılmış olan fonları kesmişlerdir.

ABD’de iklim değişikliğini ele alan belgeler, sera gazlarının azaltılmasına yönelik stratejiler ve UGSB’lerdeki çevre ve iklim değişikliği bölümlerinde çevresel sorunların olumsuz etkilerinin acil ve varoluşsal bir tehdit oluşturduğu söylemiyle vurgulanması ABD’nin iklim değişikliğini güvenlikleştirme girişimlerini desteklemiştir. Fakat güvenlikleştirme politikası olağanüstü tedbirler almanın yolunu açsa da yayınlanan rapor ve belgelerde karbon emisyonlarını azaltmak için olağanüstü güvenlik önlemlerinin uygulanması üzerinde durulmamıştır. Genel olarak demokrat yönetimler, cumhuriyetçilerin ABD çıkarlarına aykırı kabul ettikleri antlaşma ya da protokollere imza atılması amacıyla çevresel sorunları güvenlikleştirerek yapılacak olan uygulamaları meşrulaştırmışlardır. Demokrat yönetimler, iklim değişikliği politikalarını sorunların çözümüne yönelik uyum ve mücadele stratejileri geliştirme ve uluslararası iş birliğinde liderlik rolü üstlenme çerçevesinde şekillendirmişlerdir.

Etkili bir iklim değişikliği mücadelesinin sağlanabilmesi için ABD’nin iklim değişikliğinin olumsuz etkilerini azaltmaya ve değişikliklere uyum sağlamaya yönelik etkin ve kapsamlı adımlar atması gerekmektedir. Böylesine büyük bir sera gazı yayıcısı olan ülkenin, dinamik ve sürdürülebilir bir çevre politikası oluşturamaması, mevcut uluslararası antlaşmalardan çekilmesi ve mali destekleri kesmesi, özellikle Çin gibi diğer gelişmekte olan ülkelerin de bağlayıcı taahhütlerden kaçınmalarına ve daha esnek bir tutum benimsemelerine yol açmaktadır.

5 Kasım 2024 tarihinde ABD’de yapılan başkanlık seçimleri sonrası Trump yeniden yönetime seçilmiştir. Başkan Trump’ın 2017-2021 yılları arasında fosil yakıt ve enerji üreticileriyle olan yakın ilişkisi ve iklim değişikliğiyle mücadele edilmesine karşı tavrı göz önüne alındığında iklim değişikliğinin geleceğine dair endişeler ortaya çıkmıştır. Trump’ın yeniden ABD başkanı seçilmesiyle birlikte Paris Antlaşması’ndan

çekilmesi, fosil yakıt tüketimini arttıracak politikalar benimsemesi ve çevrenin korunmasına yönelik uygulamaları iptal etmesi beklenmiştir. Bu öngörüler, Trump'ın 2025 yılında başkanlık koltuğuna oturmasıyla doğrulanmıştır. Trump, BM'ye gönderdiği mektupla ABD'nin Paris Antlaşması'ndan çekildiğini bildirmiş, fosil yakıt tüketimini arttırmaya yönelik bir acil enerji durumunu ilan etmiş ve Biden yönetimi sırasında iklim değişikliğiyle mücadele kapsamında uygulanan düzenlemeleri geri çekmiştir. Trump'ın iklim değişikliğiyle mücadeleye karşı uyguladığı politikalar doğrultusunda Paris Antlaşması hedeflerinden uzaklaşılmasının kaçınılmaz olduğu değerlendirilmektedir. Sera gazı salınımında dünyanın en büyük ikinci ülkesi olan ABD'nin iklim değişikliği mücadelesinde geri adım atmasının çevresel sorunların yol açacağı felaketleri hızlandıracağı öngörülmektedir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Finansal Destek: Yazar, bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author has no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The author declared that this study has received no financial support.

Kaynakça

- Aktaş, A. (2023). İmaj teorisi ve güvenlikleştirme bağlamında başarısız devletler söylemi ve uluslararası ilişkilere etkileri (Yayın No. 791712) [Doktora tezi, Kırıkkale Üniversitesi].
- Alada, A., Gürpınar, E. & Budak, S. (1993). Rio konferansı üzerine düşünceler. *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, Sayı 3-4-5, 93-108.
- Anderson, J. W. (1998). The Kyoto Protocol on climate change. <https://media.rff.org/documents/RFF-RPT-kyotoprot.pdf> adresinden 10.05.2023 tarihinde erişildi.
- Arı, T. (2021b). *Uluslararası ilişkiler teorileri çatışma, hegemonya, iş birliği*. Aktüel.
- Bailey, C. J. (2015). US climate change policy. T. Doyke & P. Catney (Eds.), In *Transforming environmental politics and policy* (pp. 1-14). Routledge.
- Baysal, B. & Lülecı, Ç. (2015). Kopenhag okulu ve güvenlikleştirme teorisi. *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 11(22), 61-96.
- BM. (1987). Our common future, from one earth to one world. <http://www.un-documents.net/ocf-ov.htm> adresinden 07.05.2023 tarihinde erişildi.
- Bostanoğlu, M. (2018). İklim değişikliğiyle mücadele ile geçen 2017. *İktisadi Kalkınma Vakfı Değerlendirme Notu*, Mayıs, İstanbul.
- Buzan, B. (2012). Askeri güvenliğin değişen gündemi. M. Aydın, H. G. Brauch, N. Polat, U. O. Spring & M. Çelikpala (Der.), *Uluslararası İlişkilerde Çatışmadan Güvenliğe Seçme Makaleler* içinde (ss. 323-335). İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Buzan, B., Waever, O. ve Wilde, J. (1998). *Security, a new framework for analysis*. Lynne Publishers.
- Caldwell, L. K. (1996). *International environmental policy from the twentieth to the twenty-first century*. Duke University Press.
- Cohen, M. J. ve Egelston, A. (2003). The Bush administration and climate change: Prospects for an effective policy response. *Journal of Environmental Policy&Planning*, 5(4), 315-331.
- Coşkun, B. B. (2014). Kopenhag okulu ve güvenlikleştirme: Değişen güvenlik ortamı, zorluklar, fırsatlar ve meydan okumalar. T. Arı (Ed.), *Postmodern uluslararası ilişkiler teorileri 2 uluslararası ilişkilerde eleştirel yaklaşımlar* (ss. 179-202) içinde. Dora.
- Dablı, S. (2012). Güvenlik ve çevre bağlantılarına yeniden bakmak. M. Aydın, H. G. Brauch,

N. Polat, U. O Spring & M. Çelikpala (Eds.), *Uluslararası ilişkilerde çatışmadan güvenliğe seçme makaleler* (ss. 309-323) içinde. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Deliktaş, A. (2021). Küresel iklim değişikliği konusuna Amerikan yaklaşımı. *BŞEÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), 309-322.

Demir, A. (2022), Paris Antlaşması ve 26. taraflar konferansı (COP26)'nda Türkiye değerlendirmesi: Yükümlülükler ve sorumluluklar. *Biological Diversity and Conservation*, 15(2), 162-170.

Dessai, S., Lacasta, N. S. ve Vincent, K. (2003). International political history of the Kyoto Protocol: From the Hague to Marrakech and beyond. *International Review for Environmental Strategies*, 4(2), 183-205.

Doğan, S. ve Tüzer, M. (2011). Küresel iklim değişikliği ile mücadele: Genel yaklaşımlar ve uluslararası çabalar. *Sosyoloji Konferansları*, 44, 157-194.

Eckersley, R. (2007). Ambushed: The Kyoto Protocol, the Bush administration's climate policy and the erosion of legitimacy. *International Politics*, 44, 306-324.

Elmas, M. S. (2013). *Modern toplumun güvenlik çıkmazı tehdit, risk ve risk toplumu perspektifinden güvenlik*, USAK Yayınları.

EPA. (2016). Climate change indicators: Health and society. <https://www.epa.gov/climate-indicators/health-society> adresinden 01.05.2023 tarihinde erişildi.

Eren, O. E. (2023). Çin-ABD rekabetinde gri bölge: İklim değişikliği müzakereleri. *Sürdürülebilir Çevre Dergisi*, 3(2), 85-98.

Falkner, R. (2005). American hegemony and the global environment. *International Studies Review*, 7, 585-599.

Fernandez, M. R. (2012). The European Union and international negotiations on climate change. A limited role to play. *Journal of Contemporary European Research*, 8(2), 192-209.

Gezer, G. (2022). Biden yönetimi ve ABD'nin iklim değişikliği karnesi. *Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı*, Ekim, Ankara.

Hale, T. ve Hultman, N. (2020). "All in" climate diplomacy how a Biden-Harris administration can leverage city, state, business and community climate action. (20.03.2023). https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2020/11/All-in-climate-diplomacy_final.pdf

Hauger, J. S. (2016). Climate change and the U.S. security sector: The securitization of

climate change. *International Security Studies*, 2(2), 88-108.

Hyeonjung, C. (2021). President Biden and climate change: Policy and issues. *The Asian Institute for Policy Studies*, Mayıs.

Human Development Report. (1994).
<https://hdr.undp.org/system/files/documents/hdr1994encompletenostats.pdf>
 adresinden 01.12.2024 tarihinde erişildi.

İğci, T. ve Çobanoğlu, N. (2019). İklim değişikliğinin ve iklim değişikliğiyle ilgili küresel antlaşmaların çevre etiği bakımından değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi Çevre Bilimleri Dergisi*, 7(2), 130-146.

İlkılıç, Z. A. (2022). Küresel iklim değişikliğiyle mücadeleye ilişkin uluslararası belgelerde güvenlik kavramının incelenmesi (Yayın No. 751063) [Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Kansu, Z. N., Turanlı, M. ve Turanlı, R. (2021). Amerika Birleşik Devletleri'nin Barack Obama dönemi iklim ve çevre politikalarının analizi. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 10(1), 205-213.

Kaya, S. & Ilgıt, A. (2020). İklim değişikliği ve çevresel güvenlik: Türkiye örneği. *Alternatif Politika*, 13(1), 175-207.

Kaya, H. E. (2020). Kyoto'dan Paris'e küresel iklim politikaları. *Meriç Uluslararası Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 4(10), 165-191.

Kovancı, E. ve Karakoç, Y. D. (2019). Bir güvenlik tehdidi olarak iklim değişikliği. *ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi*, 13. Uluslararası Kamu Yönetimi Sempozyumu Bildirileri Özel Sayısı, 344-357.

Krahmann, E. (2005). From state to non-state actors: The emergence of security governance. In E. Krahmann (Ed.), *New Threats and New Actors in International Security* (pp. 3-19). New York.

Kronlund, A. (2013). Obama's climate policy. *FIIA Briefing Paper*, Eylül.

Kyoto Protokolü. (1997).
https://webdosya.csb.gov.tr/db/iklim/editordosya/kyoto_protokol.pdf
 adresinden 27.03.2023 tarihinde erişildi.

Laporte, A. (2018.) Environmental and energy study institute,
<https://www.eesi.org/articles/view/remembering-george-h.w.-bush-the-environmental-president> adresinden 27.03.2023 tarihinde erişildi.

- Lucke, F. (2015). The securitisation of climate change in the United States: The integration of climate threats into the security sector. *ClimaSec Working Paper 10*, 1-41.
- Maslin, M., Lang, J. & Harvey, F. (2023). A short history of the successes and failures of the international climate change negotiations. *UCL Press Journals*, 1-16.
- Öğuz, C. U. (2019). Amerika Birleşik Devletleri'nin iklim değişikliği politikası: Sorumluluk ve inkâr ikilemi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İİBF Dergisi*, 6(2), 523-543.
- Özcan, A. B. (2011). Uluslararası güvenlik sorunları ve ABD'nin güvenlik stratejileri. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 11(22), 445-466.
- Özerdem, F. & Barlas, B. (2021). Kopenhag okulu çerçevesinde 2020 ve sonrası dünya politikasının yeni sorunu: İklim değişikliği ve iklim göçmenleri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 41, 273-302.
- Paris Antlaşması. (2015). <https://iklim.gov.tr/db/turkce/dokumanlar/paris-anlasmasi-13-20220808231948.pdf> adresinden 27.03.2023 tarihinde erişildi.
- Rubial, M. (2021). Evolution of The United States climate change policies and missed leadership opportunities. *Estudios Internacionales*, 53(198), 9-32.
- Rhodium Group. (2019). <https://rhg.com/research/preliminary-us-emissions-estimates-for-2018/> adresinden 24.09.2024 tarihinde erişildi.
- Steurer, R. (2003). The US's retreat from the Kyoto Protocol: An account of a policy change and its implications for future climate policy. *European Environment*, 13(6), 344-360.
- STM Teknolojik Düşünce Merkezi. (2020). İklim krizleri ve ulusal güvenlik. *STM ThinkTech Teknolojik Düşünce Merkezi*, Haziran.
- Şıvgın, B. ve Afacan, S. (2020). İklim krizi ile küresel ve bireysel mücadeleye yönelik bir çalışma: Greta Thunberg örneği. *DSJOURNAL*, 1(2), 141-158.
- Taşdemir, İ. & Özdal, B. (2022). Amerika Birleşik Devletleri Başkanları'nın söylemlerinde öne çıkan kavramlar bağlamında çevre sorunları: Rol algıları ve çatışan rollerin analizi. *Diplomasi Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 36-56.
- The Climate Historian. (2024). Remembering George H.W. Bush, the "environmental president". <https://theclimat historian.substack.com/p/george-hw-bush-the-environmental>
- Thielges, S., Unger, C. & Mewes, C. (2022). Taking stock of Joe Biden's climate agenda: Governance approach and areas for transatlantic climate cooperation. *Current Developments in Carbon&Climate Law*, 16(1), 73-78.

Topçu, F. H. (2018). Düşük karbon ekonomisine geçme(me): İklim değişikliği ve enerji politikaları bağlamında bir bakış. *Akdeniz İİBF Dergisi*, 2018 Özel Sayısı, 115-154.

Trombetta, M. J. (2007). The securitization of the environment and the transformation of security, *Standing Group on International Relations Conference*.

Türkeş, M. (2006). Küresel iklimin geleceği ve Kyoto Protokolü. *Jeopolitik*, (29), 99-107.

USA National Security Strategy. (1990). <https://nssarchive.us/wp-content/uploads/2020/04/1990.pdf> adresinden 05.03.2023 tarihinde erişildi.

USA National Security Strategy. (1991). <https://history.defense.gov/Portals/70/Documents/nss/nss1991.pdf?ver=3slpLiQwmknO-RplyPeAHw%3d%3d> adresinden 05.10.2024 tarihinde erişildi.

USA National Security Strategy. (1993). <https://nssarchive.us/wp-content/uploads/2020/04/1993.pdf> adresinden 05.03.2023 tarihinde erişildi.

USA National Security Strategy. (1994). <https://nssarchive.us/wp-content/uploads/2020/04/1994.pdf> adresinden 06.03.2023 tarihinde erişildi.

USA National Security Strategy. (1996). <https://nssarchive.us/wp-content/uploads/2020/04/1996.pdf> adresinden 12.03.2023 tarihinde erişildi.

USA National Security Strategy. (1997). <https://nssarchive.us/wp-content/uploads/2020/04/1997.pdf> adresinden 12.03.2023 tarihinde erişildi.

USA National Security Strategy. (1998). <https://nssarchive.us/wp-content/uploads/2020/04/1998.pdf> adresinden 12.03.2023 tarihinde erişildi.

USA National Security Strategy. (1999). <https://history.defense.gov/Portals/70/Documents/nss/nss1999.pdf?ver=SL0909OTm5IAh0LQWBrRHw%3d%3d> adresinden 12.03.2023 tarihinde erişildi.

USA National Security Strategy. (2000). <https://nssarchive.us/wp-content/uploads/2020/04/2000.pdf> adresinden 12.03.2023 tarihinde erişildi.

USA National Security Strategy. (2002). <https://nssarchive.us/wp-content/uploads/2020/04/2002.pdf> adresinden 18.03.2023 tarihinde erişildi.

USA National Security Strategy. (2006). <https://nssarchive.us/wp-content/uploads/2020/04/2006.pdf> adresinden 18.03.2023 tarihinde erişildi.

USA National Security Strategy. (2010). <https://nssarchive.us/wp-content/uploads/2020/04/2010.pdf> adresinden 18.03.2023 tarihinde erişildi.

- USA National Security Strategy. (2015). <https://nssarchive.us/wp-content/uploads/2020/04/2015.pdf> adresinden 19.03.2023 tarihinde erişildi.
- USA National Security Strategy. (2017). <http://nssarchive.us/wp-content/uploads/2020/04/2017.pdf> adresinden 19.03.2023 tarihinde erişildi.
- USA National Security Strategy. (2021). https://nssarchive.us/wp-content/uploads/2021/03/2021_Interim.pdf adresinden 19.03.2023 tarihinde erişildi.
- USA National Security Strategy. (2022). <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2022/10/Biden-Harris-Administrations-National-Security-Strategy-10.2022.pdf> adresinden 19.03.2023 tarihinde erişildi.
- Vural, Ç. (2018). Çevresel güvenliğin gelişimi. *Ankara Üniversitesi Çevrebilimleri Dergisi*, 6(1), 20-38.
- Ward, B. & Bowen, A. (2020). An analysis of the Trump administration's economic and policy arguments for withdrawal of the United States from the Paris Agreement on climate change. *Policy Report*, 1-34.
- Wæver, O. (1995). Securitisation and desecuritisation. In R. D. Lipschutz (Ed.). *On security* içinde (pp. 46-86), Columbia University Press.
- Zhang, H., Dai, H., Lai, H. & Wang, W. (2017b). U.S. withdrawal from the Paris Agreement: Reasons, impacts and China's response. *Advances in Climate Change Research*, 8(4), 220-225.
- Zhang, Y., Chao, Q., Zheng, Q. & Huang, L. (2017a). The withdrawal of the U.S from the Paris Agreement and its impact on global climate change governance. *Advances in Climate Change Research*, 8(4), 213-219.

Extended Summary

According to the Copenhagen School, an issue can either be presented as an existential threat and moved into the security realm or be reframed as a regular political issue. In this context, U.S. policies have varied based on the ideological stances, economic, and international priorities of the administrations in power. This study analyzes the environmental security and climate change policies of U.S. administrations through the National Security Strategy Documents published during their terms and evaluates them within the framework of the Copenhagen School's securitization approach.

The global impacts of environmental issues and climate change, along with the inability of even developed countries to escape these adverse effects, have prompted states to place these issues on their agendas and engage in various efforts. The United States, with its significant impact on greenhouse gas emissions and climate change, has been one of the countries to securitize environmental issues. Environmental problems have been defined as an existential threat and have become a reference object. Thus, environmental issues and climate change have become key components of national security strategies. During the securitization of the environment, perceiving actors such as the Senate, industry and energy lobbies, the public, and the international community have often encountered the discourse that environmental problems are urgent and need to be addressed. However, this process has been influenced by the perspective of the administration, the key actor in the securitization of the environment, and factors such as economic competition with other states. Additionally, functional actors like the Senate and industrial lobbies have played a significant role in shaping environmental policies.

President George H.W. Bush's administration recognized environmental issues as a national security problem. The National Security Strategy Documents published during this period emphasized that environmental problems were a global issue and that their long-term effects would harm the U.S. economy. Steps were taken to address environmental issues, and there was a tendency to securitize the environment. However, during this period, an approach prioritizing U.S. interests and economic growth led to environmental issues being sidelined. Functional actors such as industrial lobbyists had a significant impact, and no results were achieved from efforts to resolve environmental problems. Later, President Clinton's administration emphasized the international dimensions of environmental issues and attempted to securitize them by supporting the Kyoto Protocol, which was negotiated during his term. However, due to the influence of the Senate, the Kyoto Protocol was not ratified, and economic competition with other countries took

precedence. This situation reduced the effectiveness of efforts to securitize environmental issues.

After Clinton, President George W. Bush and his administration, in response to the September 11, 2001 terrorist attacks, shaped national security policies within the framework of the terrorism threat. The National Security Strategy Documents published during this period focused significantly on terrorism, while environmental issues were not addressed. During this period, environmental policies were shaped by the influence of functional actors such as energy and industrial sector leaders, with economic growth being prioritized and energy independence emphasized.

President Obama's period marked the time when environmental issues received the most attention, with the U.S. actively participating in international discussions on the issue. The 2010 National Security Strategy Documents were the first to address environmental issues under the heading of climate change. The negative impacts of climate change and its potential to lead to conflicts were emphasized. In 2015, it was stated that climate change was an urgent and growing national security threat. During this period, efforts to securitize the environment were pursued through local and international policies. Several initiatives, including the Climate Action Plan, were launched, and the Paris Agreement, which brought together both developed and developing countries, was signed. However, with President Trump's inauguration, changes in climate change policies occurred. The Trump administration operated on the belief that policies to prevent environmental problems would hinder economic development. It withdrew from the Paris Agreement and, under the "America First" slogan, rolled back climate change policies, effectively removing environmental issues from the security agenda. However, the Biden administration, in its 2021 publication, recognized climate change as a national security priority, defined it as an existential threat, and took steps to securitize the environment. It rejoined the Paris Agreement and emphasized the United States' global leadership in solving environmental problems.

U.S. environmental policies have varied based on the perspective of the securitizing actor, leading to an unstable process. The U.S., which ranks second globally in greenhouse gas emissions, has caused negative impacts both domestically and internationally with this stance. After the U.S. presidential election on November 5, 2024, Trump's re-election has once again drawn the attention of the international community to the U.S. During his previous term, his strong ties to the fossil fuel industry and energy producers, his denial of climate change, and the cancellation of environmental protection measures increased concerns about the future of

climate change. These concerns were confirmed when Trump assumed the presidency in 2025. Trump notified the UN with a letter stating that the U.S. had withdrawn from the Paris Agreement, declared a state of emergency to increase fossil fuel consumption, and reversed the regulations implemented during the Biden administration to combat climate change. It is predicted that the United States, the world's second-largest emitter of greenhouse gases, stepping back in the fight against climate change and adopting an anti-climate stance, will accelerate the disasters caused by environmental issues.